

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nastja Anastazija Karlovčec

Golf – iluzija spolne enakosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nastja Anastazija Karlovčec
Mentor: prof. dr. Mitja Velikonja
Golf – iluzija spolne enakosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Hvala mentorju za prijetno sodelovanje, pomoč, spodbude in nasvete.

Hvala mami, očetu, bratu, babici in dedku, ker mi stojite ob strani pri vseh mojih odločitvah, me prenašate tudi, ko sem neznosna, in mi vedno želite samo najboljše.

Hvala vsem sodelujočim v intervjujih, da ste potrpežljivo poslušali moja vprašanja in nanje vestno odgovarjali.

Hvala vsem ostalim (veste, kdo ste), ki ste me razvedrili, ko sem naletela na težave in moje možgane tu in tam odvrnili od nenehnega premišljevanja o diplomi.

Golf – iluzija spolne enakosti

V diplomskem delu ugotavljamo, kako spol vpliva na šport, kje tičijo razlogi za morebitne neenakosti v športu na splošno in kako se vse to izraža v športni panogi – golfu. Naloga se torej posebej osredotoča na golf, njegovo izvor in zgodovino, prav tako pa preuči udeležbo žensk v tem športu ter splošno stanje oziroma zastopanost golfa v Sloveniji. Predvsem pa nas zanima, kako golfisti in golfistke pri nas razumejo golf in kje lahko locirajo potencialne (ne)enakosti njegovih igralcev.

S pomočjo analize polstrukturiranih intervjujev z golfisti ženskega in moškega spola odgovarja na razumevanje golfa na Slovenskem in spoznava točke neenakosti. Uporablja tudi tuje raziskave, s katerimi podpira ali morebiti zavrača ugotovitve analize.

Rezultati analize intervjujev kažejo, da sodelujoči v našem intervjuju golf doživljajo pozitivno. Povezujejo ga s pojmi druženja, zadovoljstva in narave, pa tudi z izzivom, ki nima nujno negativnega prizvoka. Potencialno neenakost intervjuvanci zaznavajo v neenakomernem številu golfistk in golfistov, zaslužkih in sponzoriranju ter medijski pokritosti spolov.

Ključne besede: šport, spol, golf, analiza intervjujev.

Golf – illusion of gender equality

This thesis notes how gender affects sport, where the reasons for potential inequalities are, and how all of this expresses in golf as a sport industry. In particular it focuses on golf, its origin and history, and also considers participation of women and last but not least its condition in Slovenia. Above all we want to know how female and male golfers perceive golf in our area and where they locate potential (in)equalities of players.

With the help of interview analysis with golfers of both genders, it answers the understanding of Slovene golf and recognizes points of inequality. It applies foreign researches with which it supports or rejects the findings.

Results of the analysis show that the participants in our interview experience golf positively. They link it to concepts like socializing, satisfaction and nature, but also with a challenge, which does not necessarily have a negative effect. They find potential inequality in the unequal number of male and female golfers, earnings and sponsorship, and media coverage of the genders.

Key words: sport, gender, golf, interviews analysis.

KAZALO

1	UVOD	6
1.1	RAZISKOVALNO VPRAŠANJE.....	8
2	SPOL IN ŠPORT	8
2.1	SPOL IN GOLF.....	11
3	SPOL V ŠPORTNEM DISKURZU	13
4	ZGODOVINA GOLFA	15
4.1	GOLF ŽENSKAM.....	16
5	GOLF V SLOVENIJI	17
6	ANALIZA	18
6.1	DRUGE RAZISKAVE.....	18
6.2	VZOREC.....	19
6.3	VPRAŠALNIK.....	19
6.4	ANALIZA POLSTRUKTURIRANIH INTERVJUJEV	19
6.5	TEMATSKI SKLOPI IN PRIMERJAVE Z DRUGIMI RAZISKAVAMI.....	23
7	SKLEP	27
8	LITERATURA	29
	PRILOGE	31

1 UVOD

Namen raziskave v diplomski nalogi je spoznati in analizirati, kako golfistke in golfisti pri nas razumevajo golf. To pa ni edino področje našega zanimanja, saj želimo izvedeti tudi, če se prej omenjeni golfisti in golfistke srečujejo s primeri neenakosti v golfu. Če na vprašanje odgovarjajo pozitivno, sprašujemo tudi po dogodkih, ko je do tega prišlo. Dotične teme smo se lotili zaradi ljubezni do tega čudovitega, a včasih miselno izčrpnega športa. Naši začetki igranja segajo približno desetletje nazaj, spet in spet pa nas navdušujejo vedno novi nasveti, triki in šale o golfu.

Vse okoli nas lahko zasledimo različne oblike športov. Govorimo lahko o profesionalnem športu, amaterskem športu, olimpijskem športu, mladinskem športu in podobno. Šport se izvaja v različnih družbenih okoljih s strani posameznikov z različnimi ozadji, motivi in družbenimi karakteristikami. Igre in športi so socialne prakse, ki jih reproducirajo in spreminjajo ljudje. Niso niti idealistične abstrakcije brez povezave z izdelavo in predelavo nas kot človeških bitij, niti preprosti produkti materialističnih pogojev. Kot druge oblike kulture je tudi šport človeški izum in se da spreminjati (Scraton in Flintoff 2002, 6).

Spol je ogromna družbena in teoretična kategorija, ki je enako ali celo bolj pomembna od družbenih kategorij razreda in rase. Je konceptualno orodje za razumevanje družbenega sveta kot tudi teoretični konstrukt, ki zahteva pazljivo, trajno analizo. Iz pozicije raziskovanja spolne razlike po navadi pomenijo, kako so ženske drugačne od moških, redko obratno. Ženske izkušnje so videne kot variacije ali deviacije moških, ženske spoznamo samo v relaciji do moških (Scarton in Flintoff 2002, 7). Enake izpeljave se dogajajo tudi v povezavi s prej omenjenim športom. Stopanje športnic iz ozadja je bilo v velikem porastu v zgodnjih 1970, ko so dekleta začela sodelovati v različnih skupinskih športih.

Vendar je prej deški dostop do športa skupaj z dekliškim pomankanjem dostopa oblikoval naša telesa in s tem prepričanja, da so moški naravno močni in atletske, medtem, ko so ženske krhke in potrebujejo varovanje. Prepričanje, ki se veže tudi na stanje po 2. svetovni vojni, ko so ženske iz delovne sile potisnili v kult materinstva in gospodinjenja. A kljub temu sledi prej omenjena sprememba, ko v sedemdesetih začnejo dekleta bolj množično sodelovati v nogometu, košarki in drugih podobnih športih. Čez leta se zgodi enakomerna

rast tako na področju sodelovanja žensk na olimpijskih igrah, kot tudi v ženskem profesionalnem športu na splošno (Messner 2007, 2). Kljub uravnoveženju določenih športov, da te lahko izvajajo pripadniki obeh spolov ali ženskih in moških različicah le-tega športa, pa enakost ne vlada povsod.

Eden izmed športov, ki ima različne posebnosti za moške in ženske, pa je golf. Če ga na kratko opišemo, lahko rečemo, da ga sestavlja udarjanje žogice s čim manj udarci od začetnega udarjališča v luknje, ki so precej oddaljene (Park 2011, 1). Prva ženska, ki bi naj igrala golf, je bila Marija, kraljica Škotov. 1867 pa je leto, ko so ustanovili prvi ženski golf klub.

V diplomski nalogi se bodo ukvarjali s športom oziroma natančneje golfom. Sprva bomo predstavili odnos med športom in spolom ter povedali nekaj o športnem diskurzu. Nadaljevanje pa bo posvečeno zgodovini golfa, udeležbi žensk v tem športu in pregledu golfa na Slovenskem. Predvsem nas bo zanimalo, kje lahko najdemo potencialne spolne (ne)enakosti igralcev golfa. Drugi del bo empirični. S pomočjo analize opravljenih polstrukturiranih intervjujev bomo poskušali odgovoriti na zastavljeno raziskovalno vprašanje. Analizi bomo dodali že prej opravljene raziskave na področju golfa in jih tudi primerjali.

Začeli bomo s poglavjem športa in spola, kjer bomo povedali nekaj o zgodovini športa, socializaciji, razlikah med ženskim in moškim telesom, medijski reprezentaciji in vplivu vsega tega na golf. Nadaljevali bomo s športnim diskurzom in njegovim vplivom na razumevanje ženskosti in moškosti. Raziskali bomo tradicijo ter poskušali najti načine za prestop začrtane meje. Sledilo bo poglavje o zgodovini golfa, kjer bomo raziskali njegove korenine, pogledali spremembe skozi čas, videli začetke njegove popularnosti in se še posebej posvetili ženskam in golfu. Potem nas bo zanimal golf na Slovenskem. Poiskali bomo prvo golf igrišče v Sloveniji in začetke golf kluba, zanimala pa nas bo tudi njegova popularnost. Ključni del diplomske naloge pa bo na koncu, v poglavju Analiza. Tam bomo predstavili vzorec sodelujočih in opravili analizo zastavljenih petnajstih vprašanj. Vse skupaj bomo povezali še v tematske sklope in primerjali z drugimi raziskavami, opravljenimi na tem področju.

1.1 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Raziskovalno vprašanje, ki smo si ga zastavili za diplomsko nalogo, se glasi: Kako golfisti in golfistke pri nas razumejo golf in kje lahko lociramo potencial spolne (ne)enakopravnosti njegovih igralcev? Nanj bomo odgovorili s pomočjo preučevanje teorije in praktičnega dela, ki bo sestavljen iz polstrukturiranih intervjujev in primerjavo z že opravljenimi raziskavami. Opravili bomo prej omenjene intervjuje, za katere smo izbrali enako število predstavnikov obeh spolov. Sodelujoči bo osem, torej štiri golfistke in štirje golfisti. Teh osem intervjujev pa smo opravili med 1. 8. 2017 in 10. 8. 2017.

2 SPOLINŠPORT

Šport je bil vedno spolno bojišče. Vprašanje spola in reprezentacija bioloških razlik med spoloma sta dolgo bili v centru naših dojemanj športa v družbi. Medijska reprezentacija športa pa je prav tako podobna. Nobena analiza športnih medijev ne bi bila popolna brez razumevanja, kako so patriarhalne strukture oblikovane skozi medijsko institucijo in njeno poročanje o športu. Enakovredno, nikakršno razumevanje o okrepitvi patriarhalnosti v kapitalističnih družbah ne more ignorirati pomembnosti športa v komuniciranju poznanih stereotipov o moških in ženskah ter njihovih fizičnih zmogljivostih. Zgodovinsko nagibanje proti nevidnosti žensk v športnih medijih kaže na novo polje javnega življenja, v katerem so ženske marginalizirane (Boyle in Hayes 2009, 121).

Skozi zgodovino moderne športne prakse je bilo žensko sodelovanje v športu ovirano na številnih stopnjah. Kot športnice, trenerke, administratorke ali športne novinarke so ženske imele težave pri razvoju pravil in njihovega položaja v svetu športa. Teza, da obstajajo zaželeni ali dovoljeni športi, v katerih lahko ženske sodelujejo, so bili dobro dokumentirani s strani feminističnih sociologov in zgodovinarjev športa (Boyle in Hayes 2009, 122). Razlogov za to ločevanje je mnogo, najpogosteje se poudarjajo razlike med spoloma, ki so prirojene ali pridobljene. Pa v nadaljevanju pogledjmo enega takih, ki traja od prvega dneva našega življenja.

Razlike v izkazovanju agresivnosti in tekmovalnosti pri moških in ženskah se lahko razložijo kot rezultat družbenih in kulturnih izkušenj; torej procesa, ki se začne ob rojstvu. Dojenčki imajo biološki spol, ko se rodijo, nimajo pa identitete moškosti ali ženskosti. Kljub temu, ker se pojavijo v družbenem svetu, kjer so spolne razlike ponotranjene v vsakdanjem življenju, hitro pridobijo svojo. Družbeni spol je v svojem bistvu pričakovano vedenje, ki temelji na enotnih pojmovanjih spolnega karakterja. Razširjena domneva je, da imajo vsa dekleta in ženske komplet značilnosti, ki so konstantne in skupne njim kot ženskam, te pa se zelo razlikujejo od kompleta značilnosti dečkov in moških. V družbenih analizah športov je najbolj popularen način razlage tega, kako posamezniki pridobijo spolno identiteto uporaba koncepta socializacije. Trdijo, da je družina primarni socializator; torej prostor, kjer dečki in deklice od zgodnjega otroštva ponotranjajo določene načine vedenja, ki sovpadajo z družbenimi pričakovanji njihovih spolov in vplivajo na bodoča sodelovanja in stališča do športov (Hargreaves 1994, 147). Tako "ženske" lastnosti postanejo nežnost, prijaznost, sodelovanje, šibkost za razliko od "moških" grobost, agresivnost, tekmovalnost, moč.

Nekateri so menili, da so blage oblike fizične aktivnosti koristne, drugi so fizično vadbo videli kot nezdržljivo s krhko žensko naravo in nevarnost njihovem zdravju. Ta debata je bila razrešena s sprejetjem modificiranih oblik športa, ki so bile manj naporne in tekmovalne, kot "pravi" športi, ki so jih igrali moški. Primeri tega modela so skrajšane razdalje v teku, plavanju in košarka s šestimi igralci, v kateri je igra upočasnjena in gibanje omejeno. Ta model je potrdil mit o ženski krhkosti in nudil navidezno potrditev esencialnih razlik med spoloma (Coakley in Dunning 2000, 323). Podobno kot pri drugih sferah življenja je "žensko" ločeno od "moškega", saj je razumljeno kot manjvredno tudi zaradi "naravnih" zmožnosti. Te zajemajo višino, moč, širša ramena, višji center za gravitacijo, več mišične mase in podobno. To športnike potisne v ospredje in jim nudi boljše možnosti. To spolno razsežnost lahko premagajo razlike, ki se pojavljajo v posameznem pripadniku nekega spola, in pa tudi natančno obvladanje določene veščine.

Tradicionalistični koncept ženskosti kot pasivne in nemočne je dandanes izpodbijan s fit, atletskim in celo mišičastim videzom športnic. Ženske se zdaj poslužujejo dvigovanja uteži in s tem oblikujejo telo k novim standardom ženskosti, ki kombinira lepoto z napetimi, razvitimi mišicami. Podobno ženske zavračajo tradicionalno idejo ženskosti s tem, ko presegajo meje v vzdržljivostnih dogodkih teka, kolesarjenja, plavanja in plezanja ter prosto sodelujejo v

športih moči kot sta bodybuilding in dvigovanje uteži (Eitzen 2009, 131). Kot vidimo, stvari potekajo iz ene skrajnosti v drugo, od ženstvenih žensk do žensk, ki stremijo k izražanju "moškosti". Sicer se vedno bolj bližamo času uravnoteženja športnic in športnikov, ampak so tukaj še vedno mediji, ki ustvarjajo mnenja množic. Ta so bodisi preiščljena in znanstveno podprta ali polna stereotipnih opazk.

Telo je kazatelj spolnih razlik, ideologija spolnih razlik pa je prepoznavni znak športnih medijev. V časopisih in revijah se podobe športnikov v akciji množijo, vendar konstantno videvamo simbole ženskosti namesto fotografij ženske športnosti. Popularne verzije moškosti in ženskosti, ki nakazujejo na spolne razlike so ponavljane in postanejo del vsakdana, univerzalne, da delujejo "naravno" in sprejemljivo, medtem ko so v realnosti zaželene, ustvarjene podobe. Namigovana ženska ranljivost in odvisnost od moških je velikokrat fokus športnih fotografij in poročanja. V kontrastu z akcijskimi fotografijami športnikov vidimo športnice oprte ali v objemu mož in fantov; jokajoč od navdušenja ali razočaranja; v situacijah in pozah, ki nimajo nobene očitne povezave s športom; v kontekstu družine; noseče ali z otroki ter s posebnimi pričeskami, ličili in oblekami. Športnice so obravnavane ambivalentno – na eni strani so medijsko pomembne zaradi športnih naporov in dosežkov, ampak zato, ker šport še vedno predstavlja grožnjo popularni ideji ženskosti, je bralcem na različne načine zagotovljeno, da ostajajo "prave" ženske (Hargreaves 1994, 163). To nikakor ne predstavlja koraka k izenačenju spolov, ampak vzdržuje in krepi mnenja, ki so brez dokazov nastala v preteklosti.

Marginalizacija ženskega športa je verjetno najčistejša manifestacija patriarhalnih ideologij v športu. Spolne vrednote športa so docela realizirane, fizični kapital pripisan moškimi in tisti, pripisan ženskim telesom, pa se razlikuje. Ženska mišičnost je videna kot neokusna in nehumana. Moška moč in junaštvo pa sta praznovana in razumljena heroično. Uspeh in moč v športu predstavlja simbol moškosti. Ženski boks, kot primer, očitno moti in izziva te stereotipe, v poskusu uporabe najpomembnejšega moškega športa za lastno slavljenje ženske moči in fizične zmogljivosti. Kljub temu po desetletju ženskega zmagovanja profesionalni šport še vedno ostaja daleč stran od širše prepoznavnosti (Boyle in Hayes 2009, 143).

Čeprav je zdaj v športnih ustanovah med profesionalci in športnimi akademiki znano, da ne obstaja noben razlog, zakaj bi biološke razlike med spoloma vsiljevale omejitve pri udeležbi

žensk, vsekakor pa je zelo težko premakniti institucionalizirane prakse in ideje, ki so te prakse podpirale mnogo let. Naraščajoče število žensk je vključenih v tradicionalne moške športe, kljub temu pa se je širina obnašanja, ki je primerna za ženske razširila. Od leta 1960 se je povečala popularnost orientalskih borilnih veščin med obema spoloma v Evropi in Ameriki (Hargreaves 1994, 281). To znanje lahko pripadnice ženskega spola uporabijo proti moškimi (in obratno), kar bi do neke meje izenačilo spola, če ne bi bilo dojemano kot grožnja moškosti in nadvlada žensk.

Podatki kažejo, da so ženske v športu obravnavane kot drugorazredne državljanke. Imajo manj športnih udeležb in kariernih priložnosti, malo sredstev je namenjeno njihovim programom, doživljajo manj medijske pozornosti kot športniki. K temu pa je dodano še diskreditiranje športnic s trivilizacijo ali marginaliziranjem njihovih dosežkov in osredotočanje na njihov videz ali "deviantno" spolno usmerjenost (Eitzen 2009, 153). Če smo se v preteklih odstavkih ukvarjali s stanjem žensk v športu na splošno, bomo v nadaljevanju pogledali ženske v golfu. Zanimivo bo videti, če golf sodi v isto kategorijo kot večina prej omenjenih športov ali je izjema.

2.1 SPOL IN GOLF

V poznem 18. in zgodnje 19. stoletju je bil argument razlikovanja in ločevanja moških in ženskih sfer predstavljen kot rešitev za zmanjšanje feminizacije moških. Tako so klubi, zdravilišča in ostale spolno mešane aktivnosti prevzele ločitev po spolu, ki se dandanes zdi bizarna. Medtem, ko so moški in ženske v zdravilišča še vedno potovali skupaj, so se zdravljenja izčrpanosti in živčnosti močno razlikovala. Moškim je bilo mnogokrat svetovano, da naj se poslužujejo robustnega načina življenja, kot sta aktivnosti lova in ribolova. Ženskam s podobno simptomatiko pa je naročeno počivati in se držati stroge diete (Crosset 1995, 14). Tukaj ponovno zaznamo manifestiranje patriarhalne ideologije šibkih žensk in močnih moških.

V tem obdobju je veljal koncept, da šport spremeni fante v moške in da je atletska hrabrost izraz moškosti. Moška podoba golfa se je vzdrževala preko zadrževanja ločitve med ženskim in moškim golfom. Tako je omogočila razvoj različnih družbenih pomenov za vsak spol. Igralni čas za ženske je bil omejen tako, da je zagotavljal nemožnost srečanja med golfisti in

golfistkami. Klubi so gojili moške sobe, moške dogodke in moško vodstvo, kar je le še povečalo dojemanje golfa kot nečesa v moški domeni. Vnesli so pravila, ki so ženskam prepovedala nositi hlače in "možata" oblačila. Tako so še bolj poudarili pomen spola (Crosset 1995, 14). Toliko o izjemi golfa; tudi tu torej že od nekdaj vlada ločevanje po spolu. To seveda opazijo tudi golfistke, ki se s tem ne strinjajo in se zadeve lotijo na drugačen način.

Ko se šport loči od spola, golfistke aktivno razkrinkajo golf kot moški vir moškosti. Na nek način je ta preobrazba simbolnega pomena golfa razširjena na naša pričakovanja o tem, kar je možno. Ker je šport simbolno moški, morajo ženske na turnirju ločiti športne aktivnosti od spola zato, da lahko ohranijo svojo identiteto ženske in vzamejo golf za svoj. Igralčev argument spolne nevtralnosti nekako preoblikuje tudi družbeni pomen golfa. Z namenom prepričati ljudi, da je šport nevtralen in primeren poklic za ženske, sedanji sodelujoči na turnirjih zanikajo kakršne koli negativne značilnosti sodelovanja žensk v golfu. Za ilustracijo nevtralnosti športa se morajo golfistke predstaviti kot ogledalo širše družbe. Močno delajo na predstavljanju heteroseksualne in ženstvene podobe ter se izogibajo krepitvi dejanj zunaj norm. Samo preko reproduciranja spolnega reda lahko igralci ohranjajo podobo nevtralnosti po spolu (Crosset 1995, 219). Ohrani se torej spolno ločevanje z ženskimi turnirji in se še potencira. Ženske golfistke se morajo izogibati ambivalentnosti spola in se prikazovati kot popolne ženske (karkoli bi to naj že pomenilo). Vendar to nujno ne pomeni stagniranja ali celo nazadovanja.

To ločevanje na ženski golf je vplivalo na šport v komercialnem smislu. Profesionalni ženski golf je bil organiziran leta 1940 in kljub periodično slabim finančnim temeljem je šport ostal kot eden redkih, ki ponuja ženskam možnost nadaljevanja kariere kot profesionalkam. Člani turnirja so jezni zaradi te prevladujoče in pripadajoče nepozornosti do njihove športne sposobnosti. Istočasno verjamejo, da ta pritisk, da pridobijo podporo sponzorjev in medijev zahteva od turnirja, da predstavlja sprejemljivo podobo – tisto, ki poudarja heteroseksualnost. Za potrditev te podobe igralci posvetijo veliko pozornosti svojemu videzu, posebno stilu obleke. Videz je prav tako skrb osebja in publicistov, ki neutrudno promovirajo podobo ženskosti, materinstva in seksualnosti z namenom, da se borijo s "problemom podobe". Napetost zaradi podobe in njena posebitev v poudarjeni heteroseksualnosti se je dramatično pojavila leta 1995. Diskreditacija športnic z

omalovaževanjem njihovega izgleda in prenovo v nenaravne ženske, sta bila glavna orožja za ohranjanje športa moškega (Coakley in Dunning 2000, 325).

Uspeh LPGA kaže napredek v odnosu med spoloma. Je pa malo verjetno, da LPGA predstavlja družbeno napredovanje, ki bo pomagalo pri sprožitvi verižne reakcije razsvetljenja in s tem nagnilo tehnicu v korist novega spolnega reda. Če je preteklost indikacija prihodnosti, bo zadeva ravno nasprotna. Dominantna kultura se prilagaja subverzivni preobrazbi. Z vsakim malim korakom v boju za enakost se pojavijo nova vprašanja. Če je včasih dostopnost športa bil glavna skrb športnic, se zdaj borba odvija preko pomena ženskega športa. Taktike, ki jih športnice zdaj uporabljajo v boju za sprejetje, se lahko obrnejo in so uporabljene proti njim – t.i. fenomen "prevrat prevrata" (Crosset 1995, 218). Da pa bomo vse zgoraj omenjeno in še prihajajoče dodobra razumeli, moremo pogledati "proces", ki odvijajo znotraj športa.

3 SPOLV ŠPORTNEM DISKURZU

Obstajajo prakse, ki so zahteve za uspeh znotraj diskurza. Izvedba teh praks pa istočasno omogoča in omejuje. Dominantni športni diskurz na primer zahteva močne, agresivne, energične gibe. Spoštovanje teh praks dela uspešnega športnika, ki je tako subjekt in objekt diskurza. Dominantni spolni diskurzi delujejo na podobne načine. Prevladujejo ideje ženskosti, ki mora vsebovati sodelovanje in pasivnost, medtem ko moškost zahteva moč, agresijo in dominanco. Zato je za prakticiranje dominantnega športnega diskurza in dominantnega diskurza moškosti potrebno izvajati podobne gibe in geste. Na drugi strani je izvajanje ženskosti in šport v nasprotju s poprej omenjenim. Tako ženska, ki se uspešno športno udejstvuje prakticira konvencionalno moškost. Ne slavi se je kot junakinje, ampak velikokrat kot deviantno, preko domnevne in negativno dojemane homoseksualnosti (Jackson in Andrews 2004, 49). Ponovno vidimo reproduciranje ločevanja med spoloma. Ko pa se športnica približa in izvaja te močne, energične, agresivne gibe, pa ni videna več kot ženska, pač pa kot neka "nenaravna" različica.

Tradicija se prav tako dotika načinov, na katere so diskurzi organizirani in kako vplivajo na občinstvo. Morse meni, da je objekt športnega diskurza moško telo, vendar kulturna inhibicija pogleda na moško telo pomeni, da šport preoblikuje voajerizem v znanstveno

raziskovanje, s poudarjanjem tehnične izvedbe preko estetične lepote. Šport na televiziji, sploh v počasnem posnetku, prikazuje telo kot popoln stroj (Coakley in Dunning 2000, 296). Kot vsaka druga stvar v družbi tudi šport ni ujet v mehurček, ampak je potrebno upoštevati tako poglede strokovnjakov kot laikov.

Tradicionalno se je upiralo priznanju ženskega utelešenja konvencionalne moškosti. To je najbolj vidno v zavrnitvi dostopa žensk do športa in bolj implicitno z upodabljanjem uspešnih športnic kot nenormalnih ali nenaravnih. Prav preko slednje mora biti ženska ponovno obnovljena in predelana skozi poskuse ilustriranja hiperfeminilosti in heteroseksualnosti. Mnogi oglasi so zdaj odporni na tradicionalno moškost in spodbujajo potrošnike, da najdejo in slavijo močne, pogumne, usposobljene ženske. Tako so ženske, ki prakticirajo dominantni športni diskurz, slavljene kot inspiracija in korak k progresivnosti in evoluciji. Šport in njegove manifestacije visoko vrednotimo in slavimo žensko sodelovanje in dosežke znotraj njega. Prikazovanje žensk kot športnih in uspešnih pa ima nekatere pomembne odporne implikacije. Ena takih nastopi, ko lahko ženska izvede moške spretnosti športa. Tako se pojavi vprašanje predpostavljene "naravnosti" nežnosti in pasivnosti ženskega telesa. Tak tip reprezentacije bi lahko zlomil rigidno normaliziranje in nadzorovanje spola ter seksualnosti znotraj športa, ki povezuje ženska telesa z ženskostjo in moška z moškostjo (Jackson in Andrews 2004, 50). Zadevi tako nikakor ne pridemo do dna. Ženske bi morale ostati ženstvene, a potem so videne kot šibke, šibkost pa v športu nima kaj početi. Ko pa dosegajo rezultate in se bližajo svojim moškim rojakom, delujejo nenaravno oziroma celo ogrožajoče za družbeni red. Vsekakor pa lahko zaznamo izboljšave stanja iz 18. stoletja, a to stanje še zdaleč ni popolno. Za popolno izenačenje se zavzemajo tako športnice in športniki, vendar moramo biti tudi mi dovolj odprti in prilagodljivi, da se bodo pozitivne spremembe prenesle na širšo družbo.

Dobro je, da si ženske prizadevajo k junaštvu (uspešen šport, moškost), vendar je to še vedno moška domena in bo ostala zaščiten. Čeprav besedilo oglasa lahko konotira in slavi posnemanje moškosti, obstaja implicitno in intertekstualno varovanje mej konvencionalne ženskosti in moškosti, ki je zarisana znotraj in med temi oglasi (Jackson in Andrews 2004, 51).

4 ZGODOVINA GOLFA

Kdo je tisti, ki si je izmislil igro golfa je vprašanje vseh vprašanj. Nihče ne more z gotovostjo podati datuma ali kraja drugačnega od tega, da je to bilo čudovito darilo Škotov, ki nam je bilo podarjeno v 15. stoletju. Prva omemba športa v uradnih dokumentih je bila s poskusom prepovedi leta 1457, ker naj bi motil lokostrelstvo. Ampak golf je preživel in hitro našel zagovornike v kraljevih vrstah, ki so ga ne le oboževali, ampak so imeli tudi obilo površine, na kateri so ga lahko igrali (Smith 1998, 81). Če se malo pošalimo, je verjetno najbolje, da izumitelja golfa sploh ne poznamo, saj bi bil obenem najbolj priljubljena in najbolj osovražena oseba.

Pomeni spravljanje majhnih žogic v majhne luknje z instrumentom, ki je zelo slabo prilagojen za ta namen. Ta popularni rek čudovito opiše igro golfa, obupno neprijetno, ampak nadvse zadovoljujočo igro, ki jo igrajo milijoni po svetu. Glede na obsesivno naravo nekaterih gorečih občudovalcev bi lahko nekdo mislil, da je izvor golfa ustaljeno zgodovinsko dejstvo. Vendar temu ni tako, saj je izvor uganka, izpodbijana s strani zgodovinarjev različnih držav. Nekateri pravijo, da izvira iz starega Rima, spet drugi, da je iz Japonske, Francije, Nizozemske, Kitajske ali Škotske. V Rimu so vojaki pogosto igrali igro imenovano *paganica*, ki je vsebovala udarjanje usnjene žoge z ukrivljeno palico. Drugi kažejo na angleško igro *cambucca* (Hudson 2008, 1).

Ta je vsebovala leseno žogo, ki si jo udari z ukrivljeno palico. Kralj Edvard III. je izdal oznanilo leta 1363, v katerem je naročil telesno sposobnim moškim na dan počitka igrati šport z lokom in puščicami ter prepovedal "nogomet" in *cambuc*. Francozi so igrali igro imenovano *jeu de mail*, ki je vsebovala leseno žogo, ki jo je igralec udaril po čistini. Imenovana *pall mall* v Angliji, pri nekaterih zgodovinarjih velja za predhodnico golfa. Spet drugi podarjajo nizozemsko igro *spel metten kolve (kolf)*. Zasledimo jo že leta 1297 in predstavlja igro udarjanja žoge preko dolgih razdalj, po navadi zaledenelih kanalov na igrišču s štirimi luknjami (Hudson 2008, 2).

Mnogi zgodovinarji pa še vedno ostajajo mnenja, da se je golf razvil na Škotskem, kjer so ga igrali mnogi pripadniki kraljeve družine. Igra se je hitro razširila po vsej Škotski do te mere, da so številni vladarji izdali prepovedi, saj so se bali, da golf grozi varnosti države, saj so ga vojaki igrali namesto patrolirali in zagotavljali varnost (Hudson 2008, 2). Glede na to, da

mnogi ob besedi golf pomislijo na dolgočasno in dolgotrajno igro, si lahko predstavljamo kako nevznemirljivo je bilo patroliranje, če ga je lahko igra, kot je golf, popestrila.

Kralj Jakob II. je prepovedal golf leta 1457, ko je mislil, da njegovi podaniki omejujejo lokostrelsko prakso v prid igranju golfa ali nogometa. Kraljevi razglas je možem zapovedal urjenje na lokostrelskih območjih. Mnogi so prepoved ignorirali in s svojo obsesijo nadaljevali; tj. z golfom – odvisnostjo s katero so se lahko poistovetili mnogi v 20. stoletju. Kralj Jakob IV. je igral golf kljub svoji prepovedi leta 1491. Domnevno naj bi ga neki baroni prepričali, naj igro poskusi. Kralj se je vdal in naredil nekaj udarcev. Ni mogel verjeti svoji neprimernosti, a se je trudil izboljšati udarec v tem nesmiselnem športu. Kupil je golfistične obleke in nekega leta preigral golf cel februar. On je bil prav tako tisti, ki naj bi golf predstavil Angliji na obisku kraljevega dvora Henrija VIII. Mnogi zgodovinarji navajajo Marijo, kraljico Škotov, kot prvo žensko, ki je redno igrala golf. Igrala je tako golf kot prej omenjen pall mall. Skrivnostna in tragična figura Marija je izgubila svoje življenje tudi delno na račun ljubezni do golfa. Naučila se ga je kot majhna deklica in igrala tudi kasneje, ko se je preselila v Francijo in poročila (Hudson 2008, 2).

4.1 GOLF ŽENSKAM

V Franciji je igro igrala s francoskimi študenti, imenovanimi kadeti, ki so morali nositi njene palice. To je prineslo izraz caddy (oseba, ki nosi igralčevo torbo in palice ter nudi nasvete in moralno podporo). Po moževi smrti se je vrnila na Škotsko, kjer je bila upravičena dedinja prestola Anglije in s tem postala grožnja sestrični, kraljici Elizabeti. Marija se je ponovno poročila, vpletena pa naj bi bila v smrt svojega moža, a je kljub temu že nekaj dni po ovdovelosti igrala golf (Hudson 2008, 3). Verjetno je trpela za isto obsesijo kot Jakob II. in je tudi ona želela izboljšati svoj udarec, saj pravijo, da *Vaja dela mojstra, če mojster dela vajo*.

Škotske gospodinjice so tekmovali na golf turnirju leta 1810 in se borile za prvo nagrado "košaro in lobanjo" – košaro za ribe z robci. Ženske so dobile turnir šele potem, ko so izpostavile, da moški imajo svojega one pa ne. Prav ženske naj bi bile odgovorne za spremembo pravil leta 1842, ki je določilo tudi, da lahko golfist pobere in vrže žogico brez kazni, če z njo ni mogoče igrati. Angležinje so ustanovile svoj lasten golf klub že leta 1860. Eden izmed najbolj prestižnih ženskih klubov v St. Andrews je odprl svoja vrata 1867, sledili

so mnogi drugi. Več žensk kot je igralo, večja je bila želja po uradnem tekmovanju, na katerem bi preizkusile svoje sposobnosti (Hudson 2008, 3). To kaže zelo aktivno vlogo žensk, ki so tako iz nepravilnosti naredile pozitivno stvar in za vedno spremenile pravila igre.

Zaradi prevladujočega patriarhalizma ženske niso vedno bile dobrodošle na igriščih ali sploh v klubih, a so golf klubi – da bi uspeli kot družbene institucije – potrebovali podporo žensk, tako ekonomsko kot socialno. Pravzaprav je bilo članstvo žensk pomemben dejavnik določanja uspeha in razvoja tega športa. Zelo koristne so bile pri zbiranju finančnih sredstev in organiziranju družbenih dogodkih, pri čemer so kazale odsev svoje tradicionalne vloge. Kljub vsemu omenjenemu pa za enakopravno obravnavanje ni bilo pravega duha (Osborne in Skillen 2011, 100).

Čeprav je pojmovanje "ločenih sfer" v 19. stoletju imelo pomembno vlogo pri oblikovanju odnosa do sodelovanja žensk v športu, ki se je nadaljevalo tudi v 20. stoletje, sama narava in duša, s katero so ženske pristopale do vključenosti v golfu, pa kaže, da so nadaljevale z določeno stopnjo pozornosti, ampak prav tako z zadostno mero vztrajnosti. Potemtakem so ženske v športu, ki je bil navsezadnje nadzorovan, omejen in usmerjan s strani moških, ustanovile svojo pravico članstva v klubih (Osborne in Skillen 2011, 100).

Golf je bil takrat, in je še danes, privlačna igra natančnosti in strategije, spravljen v popoldanski sprehod ob obali, čez pašnik, danes preko brežhibno manikiranih trat profesionalno oblikovanih osemnajstih lukenj. Igra je vedno vsebovala eleganco v brežhibno izvedenem udarcu ali v poletu žogice. Pod očitno enostavnostjo pa leži nekakšna atletska kompleksnost, za katero lahko traja leta, preden jo usvojimo. Namesto tekanja, potenja in mišičastih nasprotnikov, je to igra koncentracije, koordinacije in elegance. Golf je imenovan "igra gospodov", ampak je prav tako popoln šport za nežnejši spol, zaradi česar so bile ženske zanj zainteresirane že od samih začetkov (Smith 1998, 81). Pionirka profesionalnega ženskega golfa je Dorothy Campbell; ob njej pa so še Babe Didrikson Zaharias, Patty Berg, Kathy Whitworth, Mikey Wright, Nancy Lopez, JoAnne Carner, Laura Davies, Annika Sörenstam, Michelle Wie in druge (Čoh 2017, 59–61).

5 GOLF V SLOVENIJI

Golf je igra, ki se igra na travnatih površinah. Slovenija je zelena dežela na sončni strani Alp. Igrišča za golf nudijo igralcem užitek v urejenem in lepem okolju, kar slovenska dežela tudi ponuja; pokrajinsko raznolikost ter bogato naravno in kulturno dediščino. Golfista pritegnejo igrišča z zanimivimi luknjami in igranje na različnih igriščih. Slovenija premore nekaj takih lukenj, ki izžarevajo dušo golfa (Žnidaršič 2001, 9). Leta 1936 so na Bledu, kjer je bila letna rezidenca jugoslovanskega kralja, zgradili prvo golf igrišče na ozemlju današnje slovenske države. Čez čas je za nekaj let ostalo pozabljeno in bilo ponovno odkrito leta 1973, štiri leta kasneje pa je igrišče uradno dobilo 18 lukenj. Sledilo je igrišče v Lipici, Arboretumu in Čateških Toplicah. Igrišča za golf lahko najdemo še na Ptuju, v Olimju, Slovenskih Konjicah, Moravskih Toplicah, Kranjski Gori in drugod (Žnidaršič 2001, 13).

Sicer pa predstavlja število slovenskih igralcev majhen procent populacije že, če štejemo samo evropske države. Interes in navdušenje nad golfom narašča z vsakim na novo odprtim igriščem. To je eden izmed načinov, kako se lahko ta igra približa širši javnosti (Žnidaršič 2001, 16). Po pravilniku Ameriške golf zveze je za pravo golf igrišče potrebnih 18 lukenj. V Sloveniji najdemo osem takih igrišč in mnogo vadbišč za golf. Dve leti po izgradnji prvega golf igrišča v Sloveniji pa je nastal prvi golf klub, imenovan Golf klub Bled. Skupaj z Golf klubom Ljubljana pa se je ustanovila Golf zveza Slovenije.

6 ANALIZA

6.1 DRUGE RAZISKAVE

Pri našem raziskovanju smo zasledili pet tujih raziskav, ki so bile opravljene na temo spola in golfa. Prva taka je bila opravljena leta 2005 v sodelovanju Clemson University z Indiana University. S pomočjo analize 243,5 ur golf prenosov ugotavljajo spolne razlike v prej omenjenih televizijskih prenosih. Naslednja je bila opravljena na California State University; in sicer leta 2000. S pomočjo primerjanja PGA in LPGA turnirjev, torej moških in ženskih golf turnirjev, so ugotavljali razlike v zaslužku. Tretja raziskava je izšla leta 2005 v Journal of Sport and Social Issues. Temeljila je na intervjuvanju desetih rekreativnih igralk golfa. Intervjuji so potekali preko enega leta in s pomočjo njih pa so raziskovalci zbrali podatke o seksizmu in vztrajanju žensk v golfu. Predzadnja raziskava je bila objavljena leta 2008. Opravili so jo

raziskovalci ameriških univerz Washburn in Nebraska-Lincoln. S pomočjo 22 intervjujev golfistk na različnih nivojih igranja so preučevali odgovore o pojavljanju močne hegemonse moškosti. Zadnja raziskava na temo golfa in spola pa je iz leta 2011. Izvedli so jo raziskovalci iz Univesity of Ottawa. Ugotavljali so prikaz spola skozi publikacijo ženskih portretov v reviji Golf Digest-u. Podrobnosti o zgoraj omenjenih raziskavah sledijo v poglavju Tematski sklopi in primerjave z drugimi raziskavami.

6.2 VZOREC

Za potrebe diplomske naloge smo opravili polstrukturirane intervjuje. Vzorec je vseboval osem posameznikov, ki so golfisti. Štiri od intervjuvank so ženskega spola, ostali štirje pa moškega spola. Spadajo v starostno skupino od 29 do 56 let. Vsi sodelujoči prihajajo iz štajerske regije in pod prebivališče navajajo obmestje. Pet jih je pod izobrazbo navedlo gimnazijo ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta), ostali trije pa univerzitetni dodiplomski, podiplomski in doktorski program. Štiri intervjuvanke smo poimenovali s črkami K, N, S, Z, ostale štiri intervjuvance pa z A, G, I, S.

6.3 VPRAŠALNIK

Vprašalnik vsebuje petnajst vprašanj, ki se navezujejo na golf, globje na spolno dimenzijo, ki jo lahko srečamo na igrišču, vsoti denarnih nagrad in medijski reprezentaciji.

6.4 ANALIZA POLSTRUKTURIRANIH INTERVJUJEV

Odločili smo se, da intervjuje analiziramo po posameznih vprašanjih in jih v sklepu smiselno povežemo z drugimi raziskavami, opravljenimi na tem področju.

Pri prvem vprašanju smo sodelujoče povprašali o njihovih golfističnih začetkih. Navajali so, da so se s športom srečali med letom 2002 in 2009. To pomeni, da imajo intervjuvanci osem in več let izkušenj z golfom.

Drugo vprašanje se je vezalo na hendikep. Hendikep ali po angleško handicap je število udarcev, izračunano glede na pretekle in zdajšnje izvedbe, ki jih igralec lahko odšteje od svojega rezultata. Tako se ustvarijo pogoji, da lahko igralci z različnimi sposobnostmi tekmujejo skupaj v podobnih pogojih (Davies 2005, 85). Hendikepi sodelujočih v intervjuju se raztezajo med 21,4 in 54, pri čemer so začetni hendikep (54) zadržale tri od štirih ženskih predstavnic, medtem ko so vsi moški in ena ženska hendikep zniževali.

Sledeče, tretje vprašanje se je glasilo "Kolikokrat na leto igrate golf?". Odgovori tukaj so bili zanimivi. Pet od osmih je navajalo, da igra golf med enkrat in petkrat, ostali trije pa so se lahko pohvalili z od 30 do 100 odigranimi igrami v letu. Med temi tremi sta dva moška in ena ženska predstavnica.

Četrto vprašanje je spraševalo po asociacijah, ki jih intervjuvanci dobijo, ko zaslišijo besedo golf. Odgovor so si bili zelo podobni. Polovica je navedla druženje kot prvo, na kar pomislijo ob golfu, sledilo je zadovoljstvo in na tretjem mestu narava. Dodatni podani odgovori so bili še natančnost, tekmovanje in izziv. Intervjuvana deli svoje mnenje: "*Na gentlemansko igro, druženje, lepo naravo*" (Intervjuvanka T, 2017).

Naslednje vprašanje je bilo peto. Zanimalo nas je, koliko golfistov in golfistk poznajo. Številke so se gibale vse od 5 in čez 100, zelo zanimivo pri vsem tem pa je bilo, da je pet vprašanih obeh spolov odgovorilo, da pozna več golfistov kot golfistk, nekatere številke so se celo zelo razhajale. Ostali trije, dve ženski in en moški intervjuvanec, pa so odgovorili, da jih poznajo približno pol; torej enako ženskih kot moških golfistov. Eden izmed vprašanih odgovarja: "*Število težko rečem, ker sem jih skozi leta spoznal res ogromno. Razmerje pa je 70 % moških in 30 % žensk*" (Intervjuvanec G, 2017).

Pri šestem vprašanju smo hoteli izvedeti, s kom sodelujoči najraje igrajo golf. Dva moška sta odgovorila, da jima je popolnoma vseeno, dve ženski sta pod najljubšega soigralca navedli svojega moža, preostali pa so navajali prijatelje, saj večina igra z obema spoloma. Ena sodelujoča je odgovorila, da najraje igra s prijateljicami. Citat enega od intervjuvancev se

glasi: *"Najraje s kakšnimi prijatelji, drugače pa je vseeno. Večinoma so istega spola. Golf pa tak igraš sam s sabo in sam proti sebi"* (Intervjuvanec S, 2017).

Sledilo je sedmo vprašanje o igranju s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola. Dva vprašana nasprotnih spolov sta odgovorila, da je vseeno, saj ne delata razlik. Ostalih šest pa je v polovici odgovarjalo z odgovorom dopust, drugi trije pa na tekmovanju. Od tega so bile prvi skupini odgovorov bile same ženske, z odgovorom tekmovanje pa so odgovarjali sami moški. Eden takih: *"Za enkrat sem z pripadnicami ženskega spola igral zgolj kolegialno oziroma na tekmovanju, vendar ne v enaki skupini"* (Intervjuvanec G, 2017).

"Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?" je bilo osmo vprašanje. Sedem od osmih je na to vprašanje odgovorilo pozitivno. Nasveti so zaželeni. Preostali moški sodelujoči pa je malo v šali odgovoril, da je mukotržno. Izmed sedmih pozitivnih odgovorov pa so vendarle tri ženske predstavnice poudarile, da so nasveti dobri, če so koristni, jih ni preveč in niso pokroviteljski. Sodelujoča je dodala: *"Včasih dobro, če pa je nasvetov že preveč pa ne. Takrat je treba narediti red"* (Intervjuvanka N, 2017).

Naslednje, deveto vprašanje je spraševalo po spolu golf profesionalca; če bi ta moral biti istega/nasprotnega spola ali to sploh ni pomembno. Šest od osmih intervjuvanih je odgovorilo, da spol tega profesionalca ne bi bil pomemben. Preostala dva, oba moška, pa sta odgovarila, da bi ta moral biti istega, torej moškega spola, razlog za to: *"Načeloma, če bi ga najel bi moral biti moškega spola, zato, ker se moška tehnika in ženska tehnika malo razlikujeta"* (Intervjuvanec S, 2017).

Sledilo je vprašanje, kaj jih pri igranju z nasprotnim spolom najbolj moti. To je bilo deseto vprašanje. Štirje so odgovarjali, da je to preveč govorjenja, neprimerno obnašanje in prevelika tekmovalnost. Naše intervjuvanke pa so navedle preganjanje, preveliko tekmovalnost in nepoznavanje pravil, pri čemer ena teh meni: *"Da me nekdo preganja. Ja pa ni nujno to neprimerno obnašanje, ampak, da ne smem igrat v stilu kot bi jaz hotela, ker me nekdo nonstop nekdo komandira"* (Intervjuvanka Z, 2017).

Z enajstim vprašanjem smo intervjuvance spraševali ali menijo, da v golfu dominirajo moški. Tri ženske (od štirih) so na to vprašanje odgovorile pritrdilno, moški pa so bili razdeljeni na polovico. Enega razlogov za to navaja intervjuvanec: *"Dominirajo, sigurno jih je več, ker golf*

kot takšen je bil prej moška igra, dokler ni kraljica Marija v Angliji na skrivaj igrala golfa z moškimi" (Intervjuvanec S, 2017).

Sledilo je vprašanje, ki se je nanašalo na zaslužek golfistke in golfista za prvo mesto na lestvici po enakem številu odigranih iger; ona je zaslužila 5 milijonov, on pa 53 milijonov. Sodelujoče smo vprašali za mnenje. Vsi intervjuvani so mnenja, da takšne razlike v zaslužku niso poštene. Kot razloge za to so navajali tradicijo in dejstvo, da se to dogaja tudi v drugih športih. Sodelujoč pravi: *"Mislim, da je v večini športov tako, da so ženske manj plačane oziroma promovirane. Sklepam, da je to še iz nekih drugih časov, ko so ženske imele bistveno manj pravic in je to nekako ostalo, vendar se spreminja veliko tudi na tem področju"* (Intervjuvanec G, 2017).

Trinajsto vprašanje se je vezalo na pravila golf kluba v St. Andrews, ki je komaj leta 2015 dovolil članstvo žensk. Sedem od osmih je za to vedelo. Večinoma so navedli, da je razlog za to tradicija. Vprašan komentira: *"Vem, da to je bilo tako. Zakaj? Ker so pač tretirali golf kot moško igro. Gentlemen only, ladies forbidden"* (Intervjuvanec S, 2017).

Predzadnje vprašanje je spraševalo o medijski pokritosti golfa. Vsi sodelujoči so bili mnenja, da pokritost med spoloma ni enakomerna. Za to navajajo dejstvo, da je manj ženskih turnirjev, izpostavljanje golfistov in zanemarjanje golfistk. Intervjuvanec pa vseeno komentira: *"Tuja se mi ne zdi enakomerno pokrita, prav zaradi tradicije, ker je vsaj v Evropi golf še vedno Britansko otočje zgodovinsko bolj moška zgodba. Domača pa se mi ne zdi razlike, kar spremljam je enaka pokritost. Golf glasilo, ki izhaja in internet. Popolnoma enakovredno zastopani in oni in one"* (Intervjuvanec I, 2017).

Sledi še zadnje vprašanje, ki sprašuje po povečanju enakopravnosti v golfu. Trije vprašani, od tega ena ženska predstavnica menijo, da se ne bo povečala. Dva od teh pravita, da je enakopravna že zdaj, eden pa pravi, da v tako kratkem času ne more priti do korenitih sprememb. Preostali so pozitivnega mnenja, da se bo vedno večja enakopravnost v družbi preslikala tudi na golf sceno. Intervjuvanec je povedal: *"Verjamem, da se bo skozi leta pokritost ženskih športov povečala in s tem tudi finančna slika približala moškim, vendar menim, da povsem enakopravna ne bosta nikoli, kajti moški športi bodo nekako vedno bolj spektakularni in v prednosti pred ženskimi, enostavno zaradi tega, ker je moško telo*

anatomsko zmožno večjih ekstremov kot žensko in je s tem bolj »zanimivo« za ekstremov željnega sodobnega človeka" (Intervjuvanec G, 2017).

6.5 TEMATSKI SKLOPI IN PRIMERJAVE Z DRUGIMI RAZISKAVAMI

Na temo golfa in spola smo v svojem preučevanju našli pet raziskav. Te lahko razdelimo v štiri skupine: številčnost, dominiranje, zaslužek in medijska reprezentacije. Povežemo jih lahko z ugotovitvami, pridobljenimi iz intervjujev. Vprašanja, ki se niso navezovala na omenjene raziskave, pa smo razdelili še v tri druge sklope; preference, odnos do nasprotnega spol in prihodnost.

Na temo številčnosti lahko pogledamo raziskavo, ki preučuje ženske, seksizem in vztrajnost v golfu. Golf ne nujno inherentno privilegira moških ali žensk fizično, kljub temu pa moški bolj verjetno sodelujejo v golfu. Pogled namenov raznih poklicev, statističnih diskriminacij in feminističnih raziskav v sociologiji športa, avtorji uporabijo deset intervjujev z ženskami, ki rekreativno igrajo golf. Podobno kot ženske v prevladujoče moških poklicih poročajo o visoki vidljivosti in izkušnjami z določevanjem neke vloge na igrišču za golf. Dodatno družbena zaprtost nastopi v formi nedobrodošlih igrišč; ženske poročajo, da se počutijo ignorirane, spregledane ali nepomembne na igrišču (McGinnis 2005, 313). To lahko povežemo z našimi rezultati, ko smo intervjuvancem zastavili vprašanje, koliko golfistk in golfistov poznajo. Večinoma so poznali več golfistov kot golfistk, v dveh primerih pa so poznali približno enako število enih in drugih. V nadaljevanju lahko dodamo še vprašanje o tem, kaj sodelujoče moti pri igri z nasprotnim spolom, kjer navajajo vse od prevelike tekmovalnosti, govorjenja in nepoznavanja pravil. Raziskavi se torej pokrivata v številčnosti moških golfistov nasproti ženskim golfistkam in tudi čustev, ki jih le-te doživljajo ob igri z nasprotnim spolom.

O dominiranju govori raziskava, ki prikazuje odzive golfistk na pretirano moškost in dominacijo. Golf je moško dominiran in sestoji iz ritualov in ritualiziranih vedenj, ki tako odsevajo kot pomagajo oblikovati hegemonsko moškost. Intervjuji so opravljeni z ženskami golfistkami amaterkami. Podatki kažejo tri načine: prilagajanje (priznavanje moških ritualov in delovanje okoli njih), neopravičevanje (izzivanje moških ritualov, ki ogrožajo golf in poskušajo oblikovati alternative, ki vključujejo ženske) in ostajanje v nezavedanju (osredotočanje na golf kot šport in ignoriranje ali zavračanje moške dimenzije golf ritualov).

Mnoge ženske poročajo o visoki stopnji skupnosti, vendar ne na enakem nivoju sodelovanja kot pri večini moških golfistov (McGinnis in drugi 2008, 19). Sicer o soočanju z dominacijo nismo spraševali, vendar smo v naših intervjujih spoznali, da večina vprašanih meni, da dominacija moških obstaja. Razloge za to najdejo v tradiciji, sploh v izrazu "Gentlemen only, ladies forbidden", ki poskuša opravičevati že tako obstoječe razlike.

Naslednja kategorija je zaslužek. Govora o tem je v raziskavi o spolu, spretnostih in zaslužkih v profesionalnem golfu. Ta članek primerja PGA turnir in LPGA s primerjanjem odnosa med spretnostjo in zaslužkom teh dveh turnirjev. Moški na PGA turnirju igrajo za večji zaslužek kot ženske na LPGA turnirjih. Moški prav tako igrajo več krogov golfa preko daljših golf igrišč, pred večjim številom gledalcev in predstavijo večjo stopnjo spretnosti kot ženske. Statistični rezultati pokažejo, katere golfistične spretnosti so najbolj cenjene pri ocenjevanju vpliva spretnosti na zaslužek. Rezultati kažejo, da enkrat, ko so stopnje spretnosti upoštevane, ženske niso premalo plačane. Čeprav oblika kompenzacijskih nagrad nagraduje relativno stopnjo spretnosti znotraj vsakega turnirja, se zdi, da profesionalna golf industrija nagraduje absolutno stopnjo spretnosti brez spolne pristranskosti (Shmanske 2000, 385). Tukaj prihaja v naši raziskavi do razkoraka, saj večina ob omembi 5 milijonov, ki jih je zaslužila golfistka, in 53 milijonih, ki jih je zaslužil golfist, za enako odigranih turnirjev in enako mesto na lestvici meni, da te razlike niso upravičene. Poudarjajo, da se vsi trudijo, trenirajo in delajo po svojih najboljših močeh.

Kar se tiče medijske reprezentacije pa smo zasledili kar dve raziskavi. Prva v 243,5 urah prenosov golfa zazna kar 24 kritičnih razlik med načinom portretiranja moških in ženskih golfistov. Ženske so bile pogosteje kot moški opisane tako, da s predstavili, zakaj so uspele ali neuspele, medtem ko so bili moški opisani glede na osebnostne ali fizične značilnosti. Primerjava najdb v devetih študijah športnega napovedovanja je pokazala, da je komentiranje golfa izrazito drugačno od ostalih tipov športnega komentiranja. Rezultati nasprotujejo prej identificirane ženske stereotipe fizične šibkosti, a potencialno poudarjajo nov stereotip uspešnost ženskih golfistk zaradi sreče (Billings in drugi 2005, 155). Druga pa pregleduje prikazovanje golfistk. Ta raziskava preiskuje Golf Digest-ov prikaz spola skozi publikacijo ženskih portretov v izdaji leta 2008. Ugotovili so, da kljub povečanemu sodelovanju ženskih kolumnistk in vsebin, ki se nanašajo na ženske v člankih ali oglasih, revija kljub temu reproducira dominantne podobe belih, bogatih, heteroseksualnih ženskih

športnic. V glavnem trdijo, da revija velikokrat krepi izključevalne odnose do ženskih golfistk z ohranjanjem sistema privilegija in zatiranja, ki koristi bogatim, belim, heteroseksualnim moškim. To poudarjanje spola in določenih lastnosti negativno vpliva na ženske golfistke, ki od tega odstopajo (Apostolis in Giles 2011, 226). To sovпада z našo raziskavo, ki potrjuje, da so ženske reprezentirane manjkrat oziroma celo na podlagi stvari, ki se golfa dotikajo golfa, vendar priznava, da je ženskih turnirjev manj kot moških, torej tudi pokritost ne more biti enakomerna.

Po preferencah smo spraševali v vprašanjih pod številko šest in devet. Vprašanji sta se navezovali na izbiro soigralca in profesionalnega igralca. Glede profesionalnega igralca je kar šest od osmih odgovorilo, da njegov ali njen spol ne bi bil pomemben. Preostala dva, oba moškega spola, pa sta odgovorila, da bi raje izbrala profesionalca istega spola, vendar dodala, da se to nanaša bolj na podobno tehniko igranja kot pa ženskim spolom kot takim. Glede izbire soigralca pa so bili odgovori različni. Dva sodelujoča moška sta odgovorila, da jima je popolnoma vseeno, s kom igrata golf. Štirje intervjuvani so navedli svoje prijatelje, za katere pa ni pomembno, če so ženskega ali moškega spola. Preostali dve udeleženci sta kot najljubšega soigralca navedli svojega moža. Pri tem je zanimivo, da sta mož in žena obeh parov začela igrati golf istočasno, torej sta se od samega začetka skupaj učila, spodbujala in jezila ter tako spoznala način igre drug drugega. Mogoče prav tukaj tiči razlog za igranje z ženo ali možem, saj se na igrišču lažje prilagajata in sporazumevata. Če torej povzamemo ugotovitve, lahko zapišemo, da našim intervjuvancem spol pri izbiri soigralca ne predstavlja neke ovire ali prednosti. Igrajo tako s prijatelji svojega in nasprotnega spola ter ženo ali možem, predvsem pa z nekom, s katerim lahko zdržijo povprečne štiri ure zadovoljivih in včasih frustracijskih, osemnajstih lukenj.

Vpogled v odnos do nasprotnega spola sta nam nudili vprašanji pod številko osem in trinajst. Pri prvem smo sodelujoče povprašali o občutkih od golf nasvetih pripadnice ali pripadnika nasprotnega spola. Tukaj so vsi razen enega intervjuvanca odgovorili, da so nasveti pozitivni. Razlage so bile v smislu, da pride prav vsak nasvet in da več glav več ve. Preostali sodelujoč pa je v napol šali odgovoril, da je to mukotržno, ko smo ga vprašali po pojasnilu, pa se je le zahihital. Trinajsto vprašanje "Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo temu tako?" je prineslo večinoma pritrdilne odgovore. Vsekakor so se vsi strinjali, da to ni pošteno, vendar

je razlog v tradiciji. Mnogi so prepričani, da je prav St. Andrews na Škotskem kraj, kjer se je golf rodil. Sama beseda golf bi naj predstavljala akronim Gentlemen Only Ladies Forbidden, vendar temu ni tako, saj golf izhaja iz stare besede za palico (Scottish Golf History 2014). Trdimo lahko, da naši intervjuvanci neenakost med spoloma vidijo kot problematično in neopravičeno.

Glede prihodnosti golfa pa smo se pogovarjali v zadnjem vprašanju, ki vidi leto 2020 kot leto sprememb. Pet vprašanih je menilo, da smo na poti pozitivnih sprememb, ostali trije pa niso tega mnenja. Razlog dveh vprašanih (moškega in ženske) je v tem, da je golf že sedaj enakopraven in torej spremembe niso nujne. Preostali iz te skupine pa je mnenja, da golf nima možnosti narediti tako velikanskih sprememb v tako kratkem času, saj so korenine tradicije pognale preveč globoko. Tisti, ki se strinjajo z izboljšanjem stanja v golfu pa navajajo zmanjšanje neenakosti v družbi kot tisto, kar bo pomagalo in enakost prineslo na področje golfa. Eden vprašanih je navedel golf na olimpijskih igrah leta 2020 kot dodaten razlog za izboljšavo. Te bodo potekale v Tokiu, na igrišču golf kluba, ki do pred kratkim ni priznaval žensk kot polnopravnih članic (Young 2017). Olimpijski komite je sporočil, da nima nikakršnih težav z iskanjem drugega prizorišča, ob tej izjavi pa je odbor kluba hitro stopil v akcijo in spremenil pravila članstva. To je primer majhnega koraka k povečani enakopravnosti. Nadalje bi bilo seveda čudovito, če bi se te spremembe dogajale samoumevno in ne samo kot rezultat groženj, finančnih pridobitev ali medijske pozornosti.

7 SKLEP

Golf je športna panoga, katere korenine segajo daleč v preteklost. Čeprav nihče ne more z gotovostjo trditi, kdo je izumitelj te miselno naporne in naravi prijazne igre, je priljubljena po vsem svetu. Z golfom se lahko srečamo skoraj na vsakem koraku, na primer v filmih, ko vidimo poslovneže, ki si težko pridobljeno prosto nedeljo popestrijo s partijo golfa, ali pa v obliki prilagojenih golf žogic s podobami Poševnega stolpa v Pisi ali Kipa svobode ter tudi na sprehodu po knjigarni v neštetih priročnikih za telebane in knjižicah s šalami prav na temo golfa. Golf igrajo mladi in manj mladi, ženske in moški, amaterji in profesionalci. Slednje lahko spremljamo na prav za to specializiranih televizijskih programih ali o njih preberemo v znanih svetovnih časopisih. Skupaj z igro golfa pa se gradijo in razvijajo tudi igrišča, udarjališča in vadbišča. V Sloveniji imamo sedemnajst igrišč z različnim številom lukenj, po svetu pa bi jih naj bilo okoli 580.000.

Rečemo lahko, da sodelujoči v naših intervjujih golf doživljajo pozitivno. Beseda golf jih spominja na pojme, kot so druženje, narava, zadovoljstvo, istočasno pa jim golf predstavlja

nek izziv in tekmovanje, ki nista nujno negativna. Sklepamo lahko, da intervjuvancem golf predstavlja nek odklop iz vsakdanjega ritma. Sicer so dobri rezultati in gladka igra odlična spodbuda, vendar jim je bolj pomembno, da uživajo v družbi, kot to, kako igrajo. Potencialno neenakost pa so sodelujoči zaznali v neenakomernem številu golfistov in golfistk, zaslužkih in medijski pokritosti.

Ko so povedali številki za oba spola, sta ti bili enaki ali se močno razlikovali v prid moških. Nad razliko v zaslužkih in sponzoriranju so se zgražali. Prepričani so bili, da si golfistke za isti dosežek zaslužijo enak delež kot moški. Mnogi so menili, da je medijska pokritost golfa v Sloveniji premajhna ali lahko spregledana, v svetu pa prevladujejo prenosi moških golf tekmovanj. Tukaj pa vendarle moramo opozoriti, da je ženskih turnirjev tako v Sloveniji kot tudi po svetu manj kot moških in da verjetno niso upoštevali povprečja vsakega.

Povečevanje enakosti napovedujejo za bližnjo prihodnost kot nekakšen odsev splošnega družbenega stanja na golf, torej z večjo enakostjo v družbi bo večja enakost tudi v golfu. Mogoče do tega ne bo prišlo že ciljnega leta 2020, vendar se tudi počasi lahko daleč pride.

Z že prej opravljenimi raziskavami na temo golfa, ki smo jih v diplomu vključili pet, se je večina skladala z našimi ugotovitvami. Pri temi številčnost torej obe analizi opažata prevladujoče število moških golfistov in navajata čustva, ki jih ob igranju z nasprotnim spolom doživljajo. Spet obe menita, da moška dominacija v golfu obstaja. Pri zaslužku pa pri analizah prihaja do razhajanj, saj tuja analiza meni, da je večji zaslužek moških opravičen, saj je več krogov, daljše igrišče in več gledalcev, naše ugotovitve pa kažejo na mnenje, da bi za enako delo golfist in golfistka morala zaslužiti enako. Pri medijski reprezentaciji pa se ponovno najmeta, saj obe opozarjata na premajhno prenašanje ženskih tekmovanj ali poročanje o golfistkah na podlagi stvari, ki se golfa neposredno ne nanašajo.

Golf je, kot vse druge športne panoge, izjemno tekmovalna igra, ki jemlje sebe zelo resno. Zaradi njegove zgodovine gledamo nanj z nekakšnim strahospoštovanjem, vendar ga to ne dela nič manj popularnega. Upamo, da bo ta popularnost skupaj s spreminjanjem pogleda bodočih generacij prinesla zmanjšano neenakost med spoloma, ki bo trajala toliko (in še več) časa, kot sam golf obstaja.

8 LITERATURA

1. Apostolis, Nicolas in Audrey R. Giles. 2011. Portrayals of Women Golfers in the 2008 Issues of Golf Digest. *Sociology of Sport Journal* (28): 226–238.
2. Billings, Andrew C., James R. Angelini in Susan Tyler Eastman. 2005. Diverging Discourses: Gender Differences in Televised Golf Announcing. *Mass Communication & Society* 8 (2): 155–171.
3. Boyle, Raymond in Richard Haynes. 2009. *Power Play: Sport, the Media and Popular Culture*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
4. Coakley, Jay in Eric Dunning. 2000. *Handbook of Sports Studies*. London: Sage Publications.
5. Crosset, Todd W. 1995. *Outsiders in the Clubhouse: The World of Women's Professional Golf*. Albany: State University of New York Press.
6. Čoh, Jurij. 2017. *Golf*. Ljubljana: samozaložba.
7. Davies, Peter. 2005. *The Historical Dictionary of Golfing Terms: From 1500 to the Present*. Lincoln: University of Nebraska Press.

8. Eitzen, Stanley D. 2009. *Fair and Foul: Beyond the Myths and Paradoxes of Sport*. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers.
9. Hargreaves, Jennifer. 1994. *Sporting Females: Critical Issues in the History and Hociology of Women's Sports*. London: Routledge.
10. Hudson, David L. 2008. *Women in Golf: The Players, the Hhistory, and the Future of the Sport*. Westport: Praeger Publishers.
11. Intervjuvanec, A. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 10. avgust
12. Intervjuvanec, G. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 9. avgust
13. Intervjuvanec, I. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 8. avgust
14. Intervjuvanec, S. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 4. avgust
15. Intervjuvanka, K. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 8. avgust
16. Intervjuvanka, N. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 10. avgust
17. Intervjuvanka, T. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 8. avgust
18. Intervjuvanka, Z. 2017. Intervju z avtorico. Maribor, 1. avgust
19. Jackson, Steven J. in David L. Andrews. 2004. *Sport, Culture and Advertising: Identities, Commodities and the Politics of Representation*. New York: Routledge.
20. McGinnis, Lee Phillip, James W. Gentry in Julia McQuillan. 2008. Ritual-based Behavior that Reinforces Hegemonic Masculinity in Golf: Variations in Women Golfers' Responses. *Leisure Sciences* (31): 19–36.
21. McGinnis, Lee, Julia McQuillan in Constance L. Chapple. 2005. I Just Want to Play: Women, Sexism, and Persistence in Golf. *Journal of Sport & Social Issues* 29 (3): 313–337.
22. Messner, Michael A. 2007. *Out of Play: Critical Essays on Gender and Sport*. New York: State University of New York Press.
23. Osborne, Carol A. in Fiona Skillen. 2011. *Women in Sport History*. New York: Routledge.
24. Park, Willie. 2011. *The Game of Golf*. London: Arcturus Publishing Limited.
25. *Scottish Golf History*. Dostopno prek: <http://www.scottishgolfhistory.org> (10. avgust 2017).
26. Scraton, Sheila in Anne Flintoff. *Gender and Sport: A Reader*. London: Routledge.
27. Shmanske, Stephen. 2000. Gender, Skill, and Earnings in Professional Golf. *Journal of Sports Economics* 1 (4): 385–400.

28. Smith, Lissa. 1998. *Nike is a Goddess: The History of Women in Sports*. New York: Atlantic Monthly Press.
29. Žnidaršič, Joco. 2001. *Golf na Slovenskem*. Ljubljana: Veduta AŽ.
30. Young, Henry. 2017. Tokyo 2020: Golf Course Bows to Pressure Over Female Membership. *CNN*, 20. marec. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2017/03/20/golf/kasumigaseki-country-club-female-members-2020olympics/index.html> (10. avgust 2017).

PRILOGE

Priloga A: Intervju 1 – Z, ženski, 1962, obmestje, gimnazija ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta)

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"Leta 2005 v Beleku, Turčija. 12 let nazaj."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"54."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Enkrat, dvakrat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Druženje in sprostitev."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"20 žensk pa 25 moških."

6. S kom najraje igrate golf?

"Istega spola."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Na dopustu."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Dobrodošel je vsak dober nasvet."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu, bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Ni pomembno."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Da me nekdo preganja. Ja pa ni nujno to neprimerno obnašanje, ampak, da ne smem igrat v stilu kot bi jaz hotela, ker me nekdo nonstop nekdo komandira."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Ja, v vsakem primeru. Ker se mi zdi, da moški dominirajo, ker ženskih golfistk ni toliko kot moških."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"Ni pošteno, ker smo enakovredni."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"To pa vem, ker smo bili tam in to prebrali, kaj pa je bilo pa ne vem. Ker so takrat moški bili moški, ženska pa ženska. Ne vem zakaj bi se to ohranilo do leta 2015."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Ni enakomerna. Ženske vedno podcenjuje, moške pa povzdigujejo v golfu. Domače pokritosti golfa najbolj nimamo, kakega znanega golfista poznam, golfistke ne poznam."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Ja, verjetno se bodo potrudili, da bo postala enakovredna, ne da se bo samo povečala. Ker smo ženske vedno bolj enakopravne in vedno bolj samozavestne in prodiramo naprej in dominiramo ... V bistvu, ker je v družbi večja enakopravnost, se bo tudi v golfu pokazala."

Priloga B: Intervju 2 – S, moški, 1961, obmestje, gimnazija ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta)

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"Izpit za golf sem opravil leta 2003. Z golfom sem se srečal že prej, ampak aktivno sem začel z golfom pa 2003."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"Moj hendikep znaša 21,4."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Ja, zdaj v zadnjem času parkrat na leto."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Na kaj pomislim? Hm, na lepo druženje."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"Golfistov poznam kakih 80 do 100, golfistk pa kakih 20."

6. S kom najraje igrate golf?

"Najraje s kakšnimi prijatelji, drugače pa je vseeno. Večinoma so istega spola. Golf pa tak igraš sam s sabo in samproti sebi."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Na kakem tekmovanju ali pa poslovno."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Čisto v redu, normalno."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Načeloma, če bi ga najel bi moral biti moškega spola, zato, ker se moška tehnika in ženska tehnika malo razlikujeta."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Če je več žensk v flight-u potem, da preveč govorijo. Če pa ni tako pa me načeloma nič ne moti."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Dominirajo, sigurno jih je več, ker golf kot takšen je bil prej moška igra, dokler ni kraljica Marija v Angliji na skrivaj igrala golfa z moškimi."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"To sigurno ni v redu, ne. Sem bolj za to, da so nagrade čimbolj izenačene. Mislim, problem tega pa je, da so tako v vsakem primeru prevelike."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Vem, da to je bilo tako. Zakaj? Ker so pač tretirali golf kot moško igro. Gentlemen only, ladies forbidden."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Domača je slabo pokrita, razen kar je na spletnih straneh od klubov. Dobro, kaj na to vpliva je to, da bi največ za to morala narediti Golf zveza Slovenije. Druga stvar kar je, bo malo bolj medijsko zanimivo, ker bo to šport na olimpijadi. Mislim pa, da v tujini pa je medijsko bolj podprto, ker vsi ti major turnirji so v vseh tujih informativnih oddajah vedno omenjeni. Ženski golf ima manjšo prepoznavnost, čeprav mislim, da v zadnjih letih napredujejo."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Tu je zdaj zadeva večplastna. Prvi problem je v tem, da bistveno manj žensk ima željo igrati golf. To je že prvi problem. Tiste, ki pač igrajo golf pa mislim, da napredujejo na tej lestvici, se izenačujejo zadeve, če gledam zdaj na primer na v ptujskem klubu je na primer zdaj predsednica kluba ženska ne, celo. Se dogajajo neke spremembe, so pa počasne. Sigurno to tudi zaradi družbe, ker je v družbi vedno večja enakost, vsaj v zahodnem svetu se to dogaja. Druga stvar pa je, da bi si lahko golf pravila ali golf igre takšne zamislili, da bi enakovredno nastopali. Da bi bilo recimo prvenstvo dvojic pa takšne zadeve. Golf je ena od redkih iger, kjer pač s hendikepom uravnava ta zaostanek v znanju ali pa z fizični ali drugačni moči. Hendikep bi naj bil kompenzator tega, to ni vedno čisto realno, ampak do neke mere gre. Se pravi, če ženska igra dobro lahko premaga kateregakoli moškega."

Priloga C: Intervju 3 – T, ženski, 1965, obmestje, univerzitetni dodiplomski, podiplomski ali doktorski program

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"Kakšnih 10 let nazaj."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"54."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Letos enkrat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Na naravo."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"10 enih, 10 drugih."

6. S kom najraje igrate golf?

"Z možem."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Na dopustu."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Ja odvisno kakšni so nasveti. V redu, drugače pa dobro. Zaželeno."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Vseeno, ni pomembno."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Preveč tekmujejo."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

Ja. Zato, ker si vzamejo več časa in se bolj posvečajo igri."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"To ni fer, ampak vem zakaj je. Ker to izvira iz tradiciji, ker so meni rekli golf, gentlemen only, ladies forbidden."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Ja ravno zaradi tradicije."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Domače ne poznam, ker je bolj kot ne ni. Tuja pa ne vem zakaj sem jaz spremljala po televiziji samo moške. Ker je to tako."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Jaz mislim, da se bo. Zaradi tega, ker so mlajši bolj odprti pa tudi moški del je tudi odprt in mislim, da. Pa še na olimpijske igre bo prišel."

Priloga Č: Intervju 4 – I, moški, 1962, obmestje, univerzitetni dodiplomski, podiplomski ali doktorski program

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"2006 nekje."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"Moj hendikep je 34."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Trideset krat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Na zadovoljstvo."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"10 moških pa 5 žensk."

6. S kom najraje igrate golf?

"S prijatelji, mešano."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Razvedrilno, ne samo na dopustu."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Mukotrpno, hahaha."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Mojega spola."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Nepriumno obnašanje in prevelika tekmovalnost."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Ne, nisem tega mnenja. Ker je vedno več žensk pa tudi, ko pogledaš po igriščih nimaš občutka, da bi dominirali."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"Ne zdi se mi pravično, mislim, da bi morale ženske zaslužiti več. Ker enako truda, napora vložijo. Če ima talent in voljo je to."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Ja to sem vedel. Tradicija, to je prvo. Ker je bil golf vedno moška igra."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Tuja se mi ne zdi enakomerno pokrita, prav zaradi tradicije, ker je vsaj v Evropi golf še vedno Britansko otočje zgodovinsko bolj moška zgodba. Domača pa se mi ne zdi razlike, kar spremljam je enaka pokritost. Golf glasilo, ki izhaja in internet. Popolnoma enakovredno zastopani in oni in one."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Ne bo se. Je toliko zakoreninjeno še vedno, vsaj v anglo-saksonskem svetu, da je to moška igra, da nima šans vsaj v kratkem obdobju."

Priloga D: Intervju 5 – K, ženski, 1988, obmestje, univerzitetni dodiplomski, podiplomski ali doktorski študij

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"2009."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"54."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Okoli petkrat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Natančnost in zadovoljstvo ob zadeti luknji."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"30 golfistov in 15 golfistk."

6. S kom najraje igrate golf?

"S prijatelji, vseeno katerega spola."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Na dopustu."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Če so iskreni in v pomoč super, če pa delujejo pokroviteljsko pa me motijo."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"To ni pomembno, kakršnega koli spola bi bil/bila bi poskušala odnesti čim več."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Predvsem prevelika tekmovalnost, v golfu že itak tekmuješ sam s seboj in proti sebi tako, da še večji pritisk lahko škoduje."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Lahko rečem da niti ne, gredo zadeve na bolje. Na igrišču lahko vidimo tako moške in ženske golfiste."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"Seveda se mi to ne zdi pošteno. Tako golfist kot golfistka sta vložila veliko treninga, časa, energije in denarja v to, da sta uspešna. Zakaj torej ne bi bila enako nagrajena?"

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Tega se spomnim, saj sem igrišče v St. Andrews tudi obiskala. Razlog po moje tiči v tem, da bi naj prav ta kraj veljal za zibelko golfa. Golf pa je po mnenju mnogih bila in izgleda, da še ponekod je, igra gospodov."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"O domačih predvsem preberem na kaki spletni strani, redko, da se kak dosežek tuj ali domači pojavi pri poročilih. Tuja je tukaj bolj "napredna", čeprav lahko pogosteje spremljamo moške turnirje kot ženske. Ti sferi nista najbolj poenoteni."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Moje mnenje je, da se bo povečala. Tako kot se spreminja mentaliteta družbe na splošno, se bo postopoma spremenila ta v golfu. Ni nujno, da že do leta 2020, vendar jo lahko pričakujemo. Sklepam, da bo to sprožilo tudi sodelovanje na olimpijskih igrah, ki pritegnejo veliko gledalcev in lahko vplivajo na njihova mnenja."

Priloga E: Intervju 6 –G, moški, 1984, obmestje, gimnazija ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta)

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"Z golfom sem se prvič spoznal leta 2002, ko sem imel 16 let in naslednje leto opravil izpit."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"Moj hendikep 34,6."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Zadnji dve leti lahko igre, ki sem jih odigral preštejem na prste ene roke. Leta prej pa lahko rečem, da skoraj vsak dan."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Sprostitev, narava, druženje, užitek."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"Število težko rečem, ker sem jih skozi leta spoznal res ogromno. Razmerje pa je 70% moških in 30% žensk."

6. S kom najraje igrate golf?

"Predvsem z nekom, ki je zanimiv sogovornik in se zna obnašati na igrišču. Če je to moški ali ženska, prijatelj ali neznanec ni pomembno."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Za enkrat sem z pripadnicami ženskega spola igral zgolj kolegialno oziroma na tekmovanju, vendar ne v enaki skupini."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Prva ženska, s katero sem igral na igrišču je bila 70. letna gospa, ki mi je kot totalnemu začetniku dala par zelo koristnih nasvetov, ki jih upoštevam še danes. Nasvet vsakega golfista je dobrodošel, ne glede na spol."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Ni pomembno."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Nič, včasih pa zanjo biti ženske tudi mogoče preveč tekmovalne."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Da."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"Mislim, da je v večini športov tako, da so ženske manj plačane oziroma promovirane. Sklepam, da je to še iz nekih drugih časov, ko so ženske imele bistveno manj pravic in je to nekako ostalo, vendar se spreminja veliko tudi na tem področju."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Nisem vedel."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Nekaj krat sem videl da prenašajo na Golfklubu tudi ženski golf, vendar večinoma zasledim moške turnirje. Tudi na internetu je bistveno bolj poudarek na moških kot ženskah."

15. Leto 2020 naj bi bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Verjamem, da se bo skozi leta pokritost ženskih športov povečala in s tem tudi finančna slika približala moškimi, vendar menim, da povsem enakopravna ne bosta nikoli, kajti moški športi bodo nekako vedno bolj spektakularni in v prednosti pred ženskimi, enostavno zaradi tega, ker je moško telo anatomsko zmožno večjih ekstremov kot žensko in je s tem bolj »zanimivo« za ekstremov željnega sodobnega človeka."

Priloga F: Intervju 7 – N, ženski, 1964, obmestje, gimnazija ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta)

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"2009, igram od leta 2012."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"33."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Približno 70-krat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Na gentlemansko igro, druženje, lepo naravo."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"Dobrih 60. Pol moških, pol žensk."

6. S kom najraje igrate golf?

"Z možem in prijateljicami."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Vseeno, ne delam razlik."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Včasih dobro, če pa je nasvetov že preveč pa ne. Takrat je treba narediti red..."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Ni pomembno."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Prevelika tekmovalnost, neupoštevanje pravil."

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Ne."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"Dokler so razlike nasploh v življenju, bodo tudi v golfu. Tudi v plačah žensk napram moških je razlika (v slabosti žensk), kot tudi v drugih športih."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Ja, ker je bil v osnovi golf moška igra in, ker imajo moški vedno čas medtem, ko more ženska poskrbeti za družino in tako dalje."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Ne more biti, ker je ženskega golfa manj in tudi zanimanja zanj."

15. Leto 2020 bi naj bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Ne bo se. Golf je enakopravna igra že sedaj."

Priloga G: Intervju 8 – A, moški, 1963, obmestje, gimnazija ali poklicno-tehniško izobraževanje (4 leta)

1. Kdaj ste se z golfom prvič srečali oziroma pred kolikimi leti ste opravili izpit za golf?

"2009."

2. Koliko znaša vaš hendikep?

"22."

3. Kolikokrat na leto igrate golf?

"Približno 100-krat."

4. Na kaj pomislite, ko slišite besedo golf?

"Izziv, tekmovanje, natančnost."

5. Približno koliko golfistov in koliko golfistk poznate?

"Približno 100, pol pol."

6. S kom najraje igrate golf?

"Popolnoma vseeno, z vsemi."

7. Kdaj raje igrate golf s pripadnikom/pripadnico nasprotnega spola?

"Vedno."

8. Kako se počutite ob golf nasvetih pripadnika/pripadnice nasprotnega spola?

"Čisto v redu, nasvet vedno prav pride."

9. Če bi najeli profesionalca v golfu bi ta moral biti vašega/nasprotnega spola? Ali to ni pomembno?

"Ni pomembno, vendar je 99 % pro-jev moškega spola."

10. Kaj vas najbolj moti pri igranju golfa z nasprotnim spolom?

"Samo preveč govorijo!"

11. Ali ste mnenja, da v golfu dominirajo moški? Pojasnite.

"Ne, razen v profesionalni ligi."

12. Kakšno je vaše mnenje o razliki v denarnih nagradah in sponzoriranju golfistov in golfistk? (L. Ko zaslužila 5 milijonov, J. Spieth 53 milijonov v letu 2015)

"V golfu je tako kot v drugih športih, tudi na primer v tenisu je tako."

13. Ste vedeli, da je The Royal and Ancient Golf Club v St. Andrews do leta 2015 dovoljeval samo moške člane? Zakaj mislite, da je bilo tako?

"Da, ker je golf moška igra."

14. Se vam zdi domača in tuja medijska pokritost moškega in ženskega golfa enakomerna? Zakaj da, ne?

"Ni, ker je tudi manj ženskih turnirjev."

15. Leto 2020 bi naj bilo ciljno leto za vključevanje manjšin in žensk v igro golfa. Ali mislite, da se bo enakopravnost povečala? Na kak način?

"Enakopravnost je že sedaj, vse ostalo je odvisno od finančnega stanja."